

ב"מ סד

שווערד

לע"נ ר' אריה זאב בן ר' יצחק אייזיק שווערד ז"ל

1. הרא"ש על בבא מציעא פרק חמישי - סימן יב

ואמר רב נחמן האי מאן דאוזיף ... א"ל דלמא מיגזל גזליה וקמבלע ליה בחשבון דתניא הגוזל את חברו והבליע לו בחשבון יצא. ואי איניש מעלמא דלא שקיל וטרי בהדיה מאי. א"ל דלמא איניש אחרינא גזליה וא"ל להאי כי יזיף פלניא פשיטי מינך אבלע ליה ודוקא אי לא אתי אינו חייב להחזיר וסמיך אהבלעה. אבל אי אתי איהו ואמר טעיתי במנין חייב להחזיר לו:

2. שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף סג/ב

ואי לאו מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה. מיהו אי אתא מלוה וקתבע מחייב לאהדורינהו ניהליה וכן נראה דליכא עליה דמלוה שבועתא כלל כיון דקא מודה ליה דטופיינא אשכח. הרמ"ך:

3. שו"ע יורה דעה - סימן קס - גודל איסור הרבית ועד היכן צריך ליזהר ממנו:

(א) צריך ליזהר ברבית, וכמה לאוין נאמרו בו. ואפי' הלוה הנותנו והערב והעדים עוברים: הגה - ואין חילוק בין אם מלוה לעני או לעשיר: (הגהות מיימוני פ"ד מהל' מלוה ולוה). והא דלוה עובר, דוקא ברבית דאורייתא אבל ברבית דרבנן אינו עובר אלא משום לפני עור וגו'...

(ב) כל הנותן ברבית נכסיו מתמוטטים, וכאלו כפר ביציאת מצרים ובאלקי ישראל:

(ד) אפילו אם הלוה נותן לו יותר, מדעתו, בשעת הפרעון, שלא התנה עמו, ואינו אומר שנותנו לו יותר בשביל רבית, אסור. (ומיהו אם לא היו המעות בידו דרך הלואה, רק דרך מכר, מותר בכה"ג. (ב"י בשם תלמידי רשב"א ובנימוקים בשם תוס')):

(ה) אפילו אם אמר ליה בשעת לקיחת הרבית: אני נותנו לך במתנה, אסור לקבלו ממנו. אבל אם לקח ממנו רבית וצריך להחזירו לו, מועלת מחילה לפטרו, כמו בכל גזל. (מתנה על מנת להחזיר, ברבית, אסור). (ר"ן פ"ב דקדושין):

(ו) אסור להקדים הרבית או לאחר אותו. כיצד, נתן עיניו ללוות ממנו והיה משגר לו דורון (ופירש בשביל שילוהו, (טור וכב"י שכ"נ מרא"ש), או שהוא מתנה מרובה דמסתמא הוי כאילו פירש לו) (שם בשם סמ"ג) בשביל שילוהו זו היא רבית מוקדמת. ליה ממנו והחזיר לו מעותיו, והיה משגר לו דורון בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, זו היא רבית מאוחרת ואם עבר ועשה כן, ה"ז אבק רבית:

4. רמב"ם יד החזקה - הלכות מלוה ולוה פרק ו

(א) המלוה את חברו סלע בחמשה דינרים או סאתים חטים בשלש או סלע בסלע וסאה או שלש סאין בשלש סאין ודינר כללו של דבר כל הלואה בתוספת כל שהו הרי זו רבית של תורה ויוצאה בדיינין וכן המלוה את חברו והתנה עמו שידור בחצרו חנם עד שיחזיר לו הלואתו או ששכר ממנו בפחות וקצב הדבר שפוחת לו מן השכר עד שיחזיר לו הלואתו או שמשכן בידו מקום שפירותיו מצויין בעת ההלואה כגון שמשכן חצרו ע"מ שידור בו בחנם הרי זו רבית של תורה ויוצאה בדיינין וכן המוכר שדה או חצר באסמכתא הואיל ולא קנה הגוף הרי כל הפירות שאכל רבית ומחזיר אותן והוא הדין לכל מי שלא קנה קניין גמור מתחלה שהוא מחזיר את הפירות מפני שאם אכל את הפירות הרי זו רבית של תורה וכל דבר שהוא אסור משום רבית חוץ מאלו הרי הוא אסור מדבריהם גזירה שמא יבא לרבית של תורה והוא הנקרא אבק רבית ואינו מוציא בדיינין:

(ב) המלוה את חברו לא ימשוך את עבדו כדי שיעשה בו מלאכה אע"פ שהעבד יושב ובטל ולא ידור בחצרו בחנם אף על פי שאין החצר עשויה לשכר ואין דרך בעל החצר להשכיר ואם דר צריך להעלות לו שכר ואם לא העלה לו הרי זה אבק רבית לפי שלא התנה עמו שילוהו וידור בחצרו לפיכך אם עדיין לא החזיר לו חובו ובא לנכות שכר החצר שדר בה מן החוב אם היה השכר כנגד החוב אינו מנכה לו הכל אלא כמו שיראו הדיינים שאם תסלק אותו בלא כלום הרי זה כמו שהוציא אותו בדיינין ואבק רבית אינה יוצאה בדיינין. [השגת הראב"ד - לפיכך אם לא החזיר חובו וכו' עד ואינה יוצאה בדיינים א"א אין כאן מקום לשודא דדייני ואולי ר"ל מנכה לו כמנהג נכייט המקום ולא נהיר שאם לא הורידו הוא לדירה אין כאן סילוק דהא ליכא תפיסה ולא עוד אלא שיכול לתבוע בדין כל שכר החצר כדין כל הדר בחצר חברו בסתם שהוא מעלה לו שכר הרגיל לו ואם לא תבעו ופרע לו את חובו משלם כבר נתן לו רבית מאוחרת ושניהם באיסור וזה דרך אמת עכ"ל]:

5. שפתי כהן על יורה דעה - סימן קעג

(ו) הרי זה מותר. למכרם לו לזמן ב"ב מאחר שהם שוים עכשיו י"ב שכן יקנם כל הבא לקנותם אלא שהמוכר בשוק בפחות אוזלי הוא דקא מוזיל מפני שצריך למעות. ב"ב. ועיין בתשו' מבי"ט ח"ב סי' קט"ז דף נ"ד ע"א נפלה מחלוקת בין חכמי הדור במי שהלוה לחבירו מעות ע"מ שיקנה ממנו סחורה ידועה ביותר משווייה במעות בעין אי הוי רבית קצוצה או א"ר דמהר"י נ' לב וסייעתו סוברים שהיא רבית קצוצה והמבי"ט חלק עליהם עיין שם כמה חלוקי דינים באריכות: